

Kościół od początku swojego istnienia dbało to, by liturgia, szczyt i źródło jego życia, była sprawowana w należytym porządku i pobożnie. Dosyć szybko pojawiły się ogólne opisy celebracji i pierwsze teksty modlitw (opis Justyna z II wieku, anafora Hipolita z III wieku). Później powstawały zbiory modlitw zwane Sakramentarzami oraz pierwotne wzory ceremoniałów, opisujące sposób celebracji. Nazwano je Ordines. Tworzyły je różne wspólnoty, przede wszystkim zaś Kościół w Rzymie.

Wielość tradycji i zwyczajów została ujednolicona przez reformę Soboru Trydenckiego. Powstały księgi liturgiczne, które dla całego Kościoła katolickiego określały szczegółowo sposób sprawowania liturgii. W roku 1570 ukazał się Mszał Rzymski, a uzupełnieniem zamieszczonych w nim przepisów, przede wszystkim w odniesieniu do celebracji, której przewodniczył biskup, było wydanie w 1600 r. Ceremoniału dla biskupów. Przepisy te zasadniczo dotrwały do Soboru Watykańskiego II, choć zarówno w Mszale, jak w i Ceremoniale dokonywano zmian.

W minionych wiekach powstawały także lokalne ceremoniały w językach narodowych uwzględniające lokalne tradycje oraz wyjaśniające znaczenie poszczególnych przepisów. Do najbardziej znanych w Polsce należy Ceremoniał parafialny opracowany przez bł. ks. bpa A. J. Nowowiejskiego w 1892 r. W 1957 r. J. Ziółkowski wydał Mały Ceremoniał dla kleryków i kapłanów.

Sobór Watykański II nie tylko zmienił sposób sprawowania liturgii, ale w nowym świetle ukazał jej miejsce w życiu wierzących. Trwa wysiłek Kościoła zmierzający do wprowadzenia w życie soborowego przesłania. Jest to troska o formację duchową wiernych, a także nowy kształt celebracji, wyrażony w nowych wydaniach ksiąg liturgicznych. Wszyscy katolicy zostali zaproszeni do przyjęcia

Zrozumieć bogactwo liturgii (cz. 1)

O początkach liturgii

orędzia Soboru, medytacji nad jego treścią i przepojenia nim swego życia. W naszej ojczyźnie szczególny wkład w to wielkie dzieło formacyjne ma Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki, założyciel Ruchu Światło-Życie, kierujący przez wiele lat Krajowym Duszpasterstwem Służby Liturgicznej. Troszcząc się o formację całego człowieka i kierując orędziem Ewangelii przede wszystkim do ludzkich serc, nie zapominał nigdy o porządku w sprawowaniu liturgii i zachowywaniu przepisów, podawanych przez Kościół.

graf. Krystian Głosiński

W ciągu ostatnich dwudziestu lat otrzymaliśmy wiele nowego światła na temat sprawowania liturgii. Pochodzi ono najpierw z nauczania Ojca Świętego oraz ze sposobu przygotowania i przeżywania uroczystych papieskich celebracji. Również dokumenty Kościoła, a szczególnie Katechizm Kościoła Katolickiego zwraca szczególną uwagę na prawdę, że *liturgię celebruje cała wspólnota* i że *całe zgromadzenie jest „liturgiem”, każdy według pełnionej funkcji*. Te określenia wyznaczają ogólny kierunek formacji liturgicznej. Szczegółowe uwagi na ten temat podaje trzecie wydanie Ogólnego Wprowadzenia do Mszału Rzym-

skiego. Również Polski Synod Plenarny wiele uwagi poświęca sprawom liturgii i podaje konkretne wskazania dotyczące sprawowania Eucharystii oraz innych celebracji liturgicznych.

To bogactwo nauczania na temat celebracji liturgicznej, pojawiające się w Kościele po ponad 30 latach refleksji teologicznej oraz doświadczeń praktycznych związanych z wprowadzaniem reformy liturgicznej, jest bardzo inspirujące. Z refleksji nad tą współczesną teorią i praktyką zrodził się Ceremoniał wspólnoty parafialnej.

Ukazuje on najpierw całe zgromadzenie jako „celebransą” liturgii (część pierwsza), następnie omawia konkretne celebracje liturgiczne przeżywane w parafiach (część druga). Część trzecia dotyczy formacji liturgicznej, a w dodatku zamieszczone są indeksy, słowniczek oraz ilustracje.

Główny adresat Ceremoniału to parafia, która *jest niejako ostatecznym umiejscowieniem Kościoła,*

a ponieważ samym Kościołem zamieszkującym pośród swych synów i córek. Wszyscy powinniśmy odkryć, poprzez wiarę, prawdziwe oblicze parafii, czyli samą „tajemnicę” Kościoła, który właśnie w niej istnieje i działa. W odkrywaniu i przeżywaniu tajemnicy Kościoła w parafii istotną rolę odgrywa liturgia. Ceremoniał ma pomóc duszpasterzom i wiernym, posługującym w parafii, a także wszystkim, którzy prowadzą formację liturgiczną w innych wspólnotach w jak najlepszym przeżywaniu liturgicznych celebracji i doświadczaniu w nich tajemnicy Kościoła.

ks. Rafał Kupczak